

RØROS BERGSTAD

- En særegen trehusbebyggelse

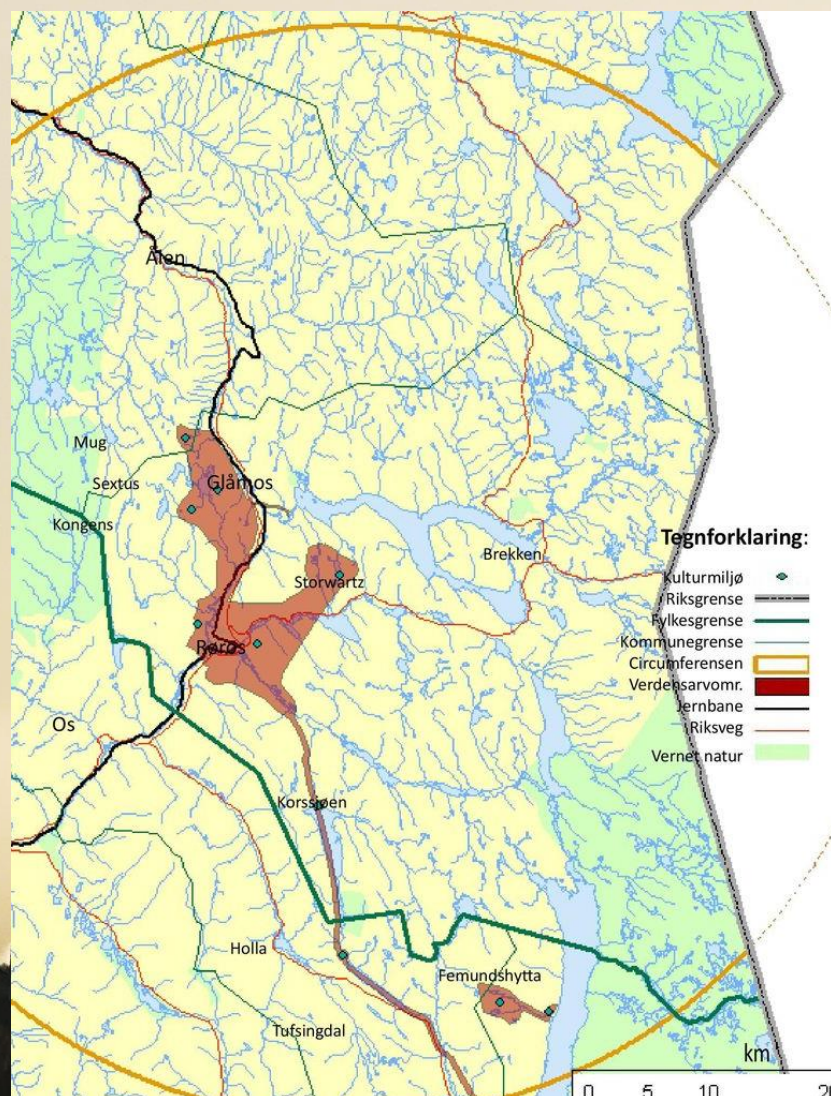
Om byplan og byjordbruk

- Guidekurs 2025,
Ingeborg Anna Ødegaard

Verdensarven Røros bergstad 1980

- kun selve trehusbebyggelsen

- "Røros er et særegent gruvemiljø med utelukkende trearkitektur. Byen har gjennom 333 år smeltet sammen impulser fra Tyskland, Danmark, Sverige, Trondheim og de nærmeste distriktene omkring. Dette har resultert i et trehusmiljø som bærer i seg mye av det fineste i norsk tradisjon, og som samtidig er blitt noe helt spesielt i vårt land så vel på det industrielle, sosiale og kulturelle område som på det arkitektoniske. Røros Bergstad med sine omgivelser er et karakteristisk eksempel på en betydelig tradisjonell stil i trearkitektur og danner en enestående gruveby på en høyde 600 meter over havet."

3 dateringer av samiske boplasser i Rørostraktene fra merovingertid/vikingetid!

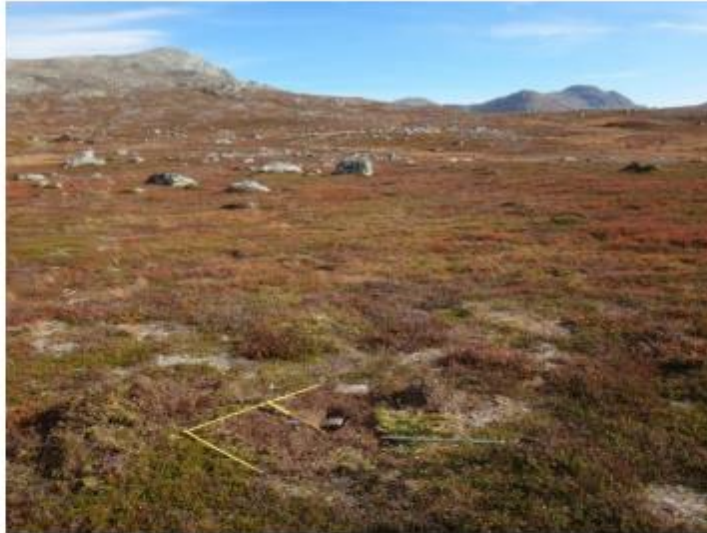
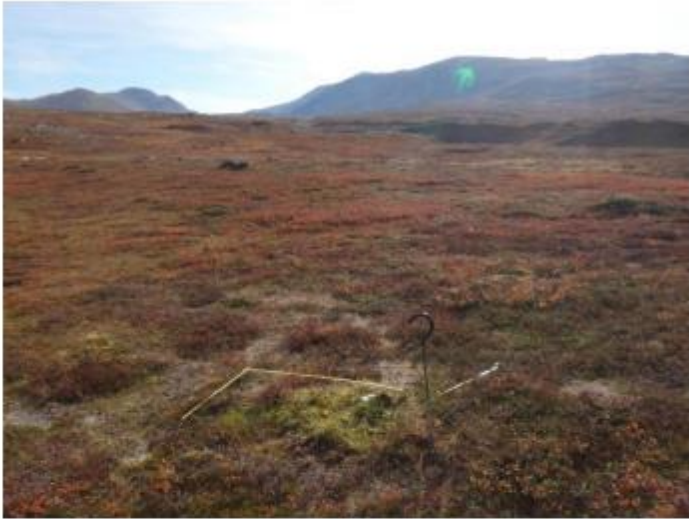

Foto: Mattis Danielsen

Norway

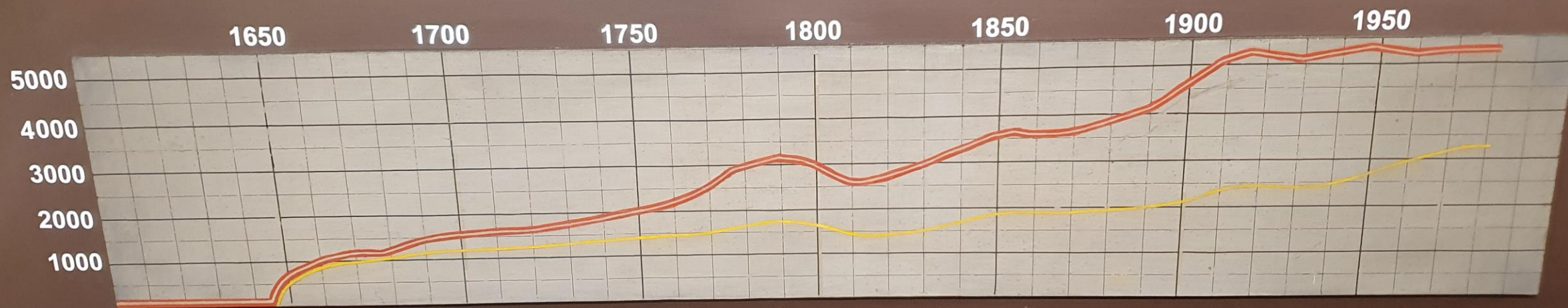

Lappeleir fra Rørostrakter

24. 01. 84

FOLKETALL PÅ RØROS

— BERGSTADEN
— HELE SOKNET

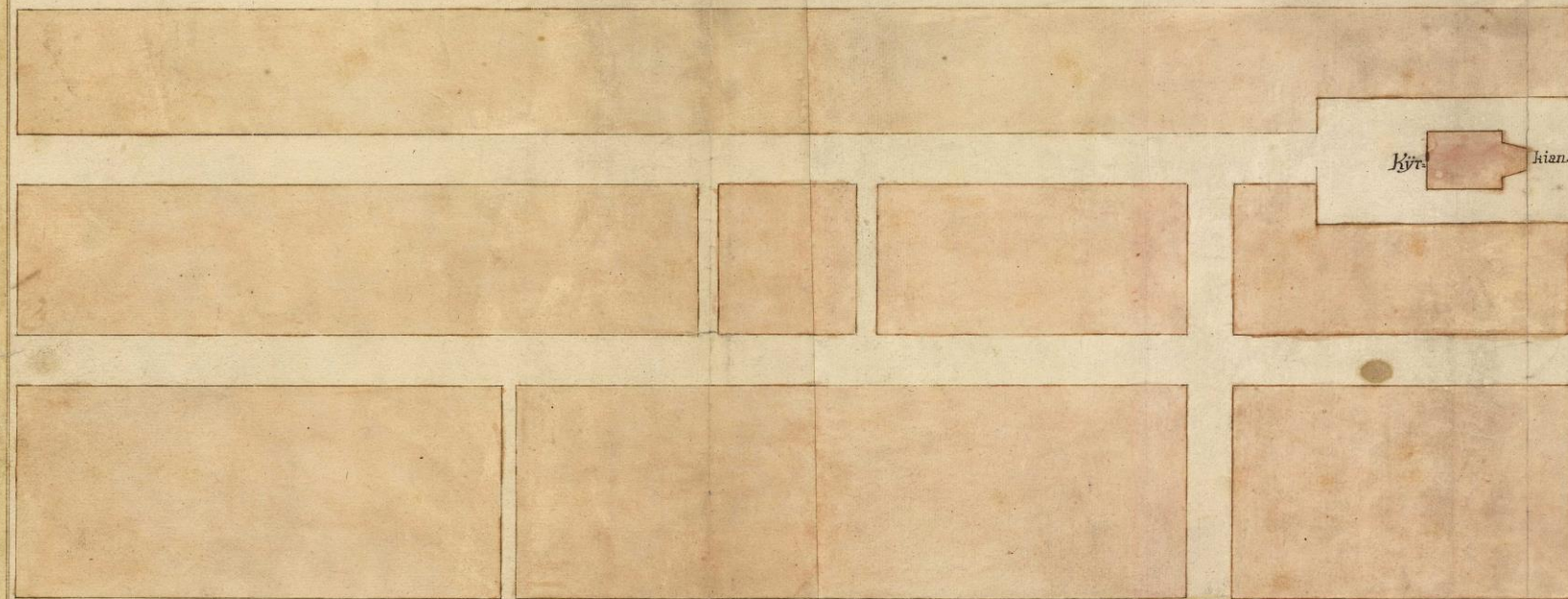

Utforminga av bergstaden

Geometrisch afriðningh oppá Róórás Kopparrárcck gjordh áhr 1 6 5 8.

K. BERGS COLL.
BIBLIOTHEK

Shárestenshúsið
8 Ug.
medh.
nar

Kopparrárcck
Görvilliga
made 2 (16)

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 110 120 130 140 150 160

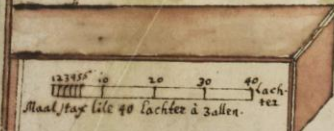
Scala Ulnarum.

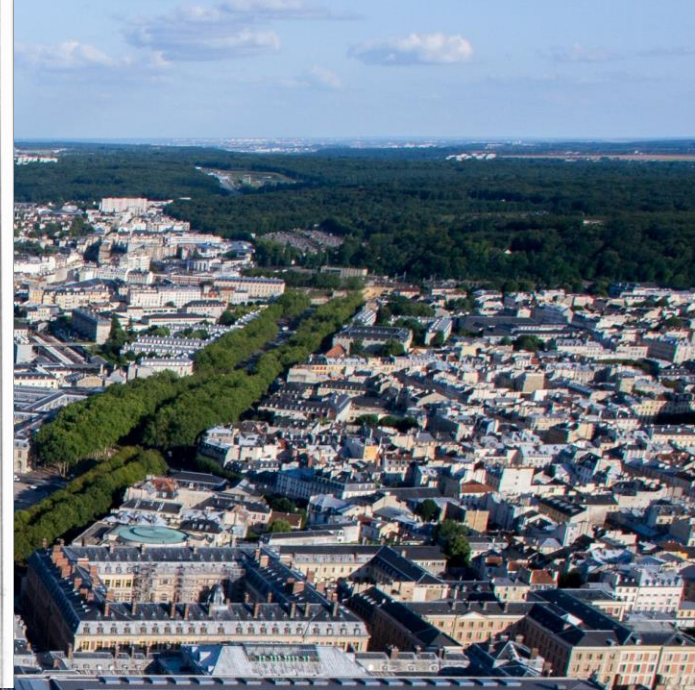
A. Kerkken. B. Smalle Hylen. C. Ystmurere. D. Kaldvæskene
 E. Kullbroene. F. Sagen. G. Hyle Elven. H. Participanteris huse
 I. Ambstun. J. Prestegaarden. K. Directorens huise
 L. Proviant huise. M. Oberstigeris huise. N. Johannis Brunn
 gaard. O. Skolen. P. Noerthes Gaard. Q. Aalung Gaard.
 R. fattig huise. S. Handerborg. T. Møllen. U. Skandjen.
 W. Schwingeln. X. Jeelen. Y. Taflen. Z. Dolobroen.

1. Brjnn i Skandjen
 2. Magasin huise.
 3. Røraas Brukweren.
 4. Skanske lisen for inpasagien som blift til og oplogt.

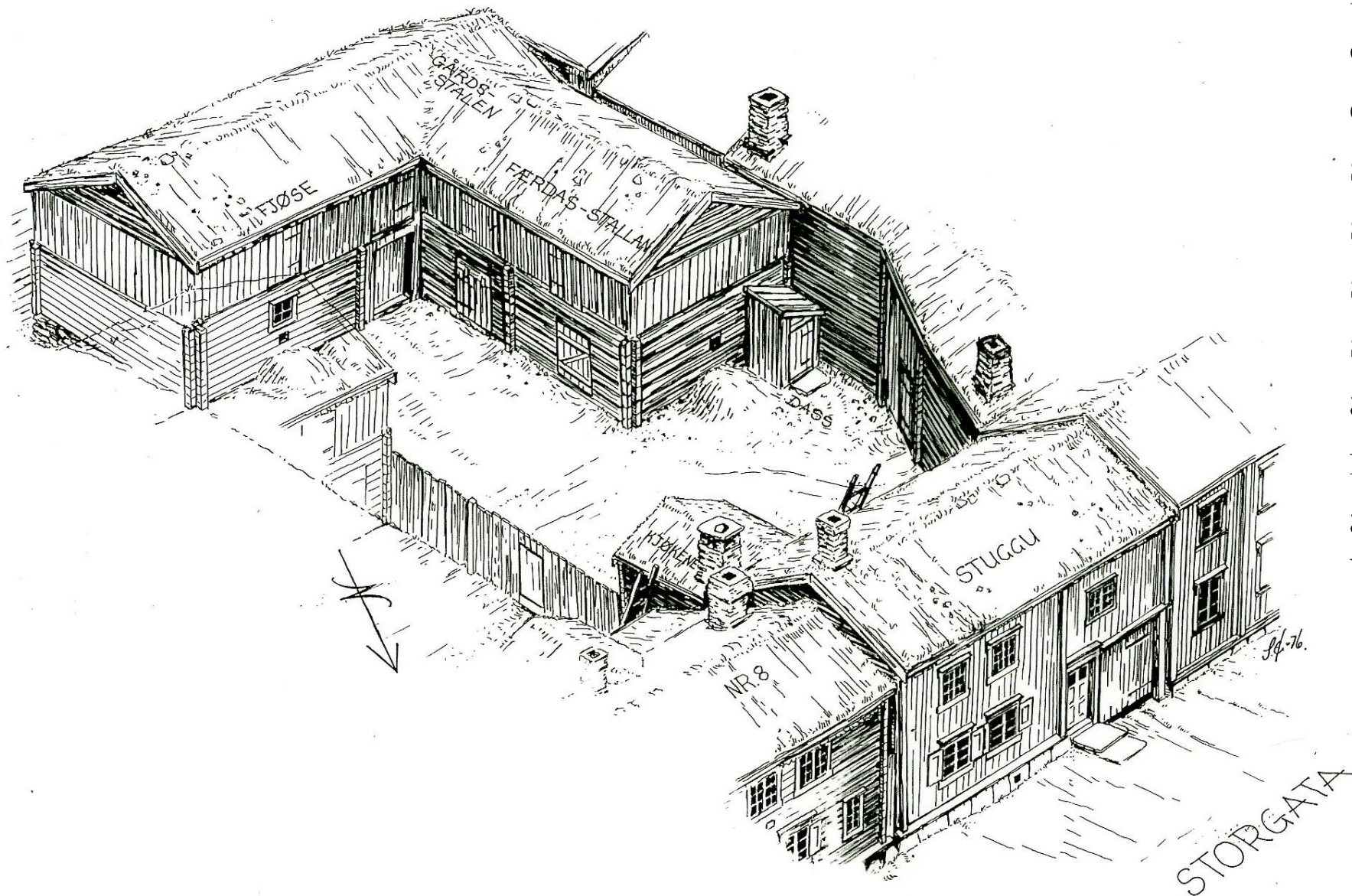
Røraas Bergshadt

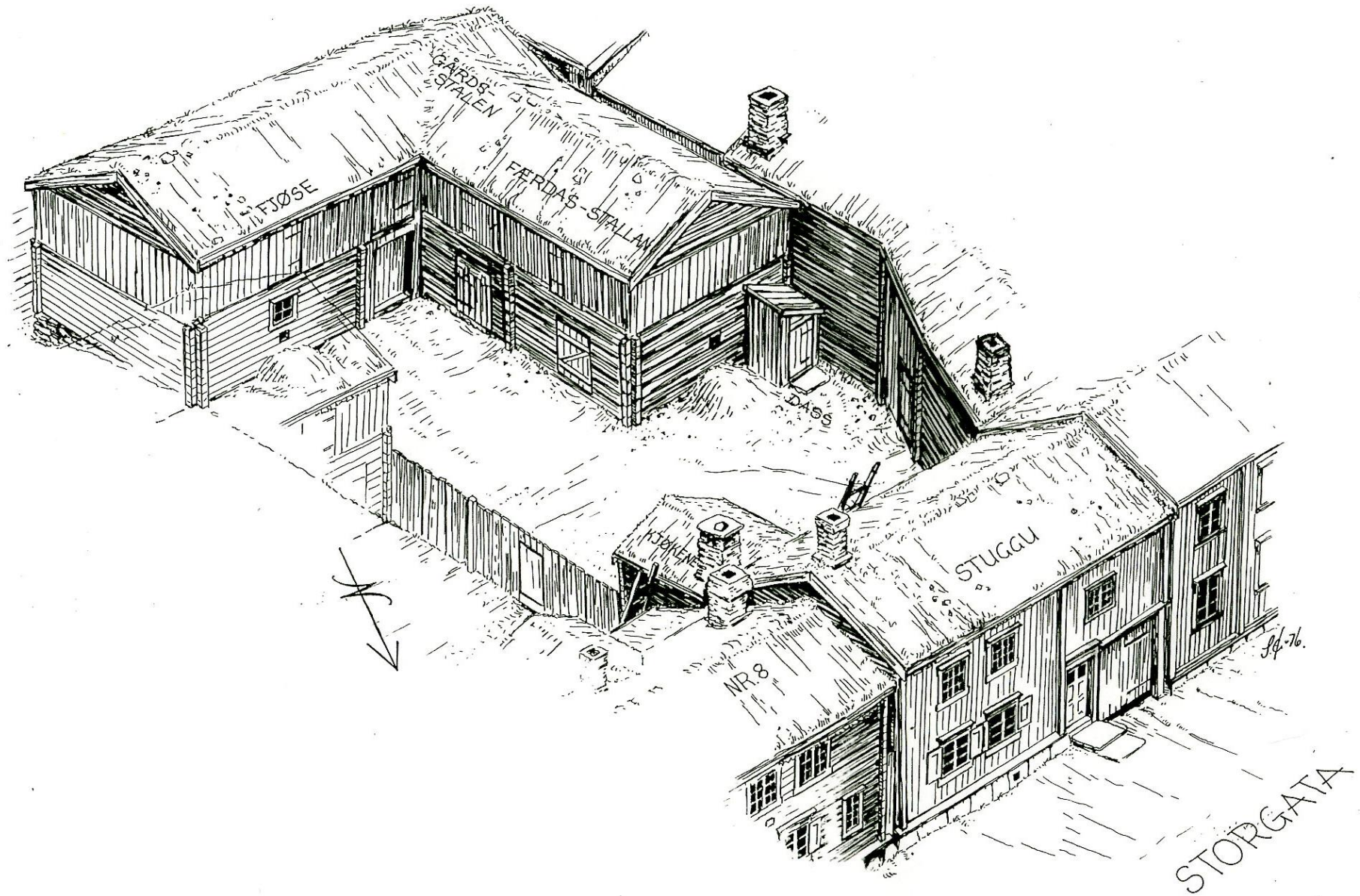

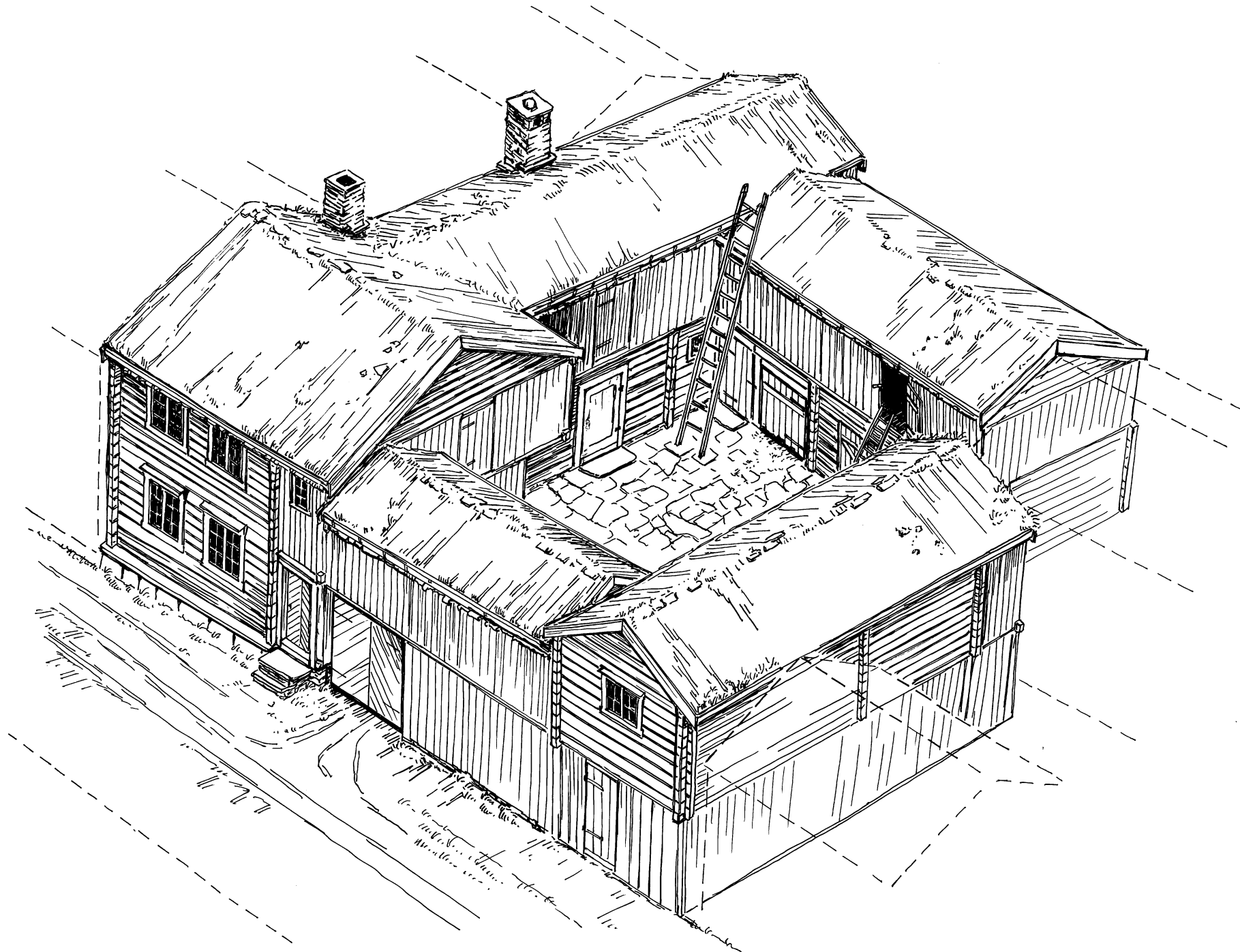

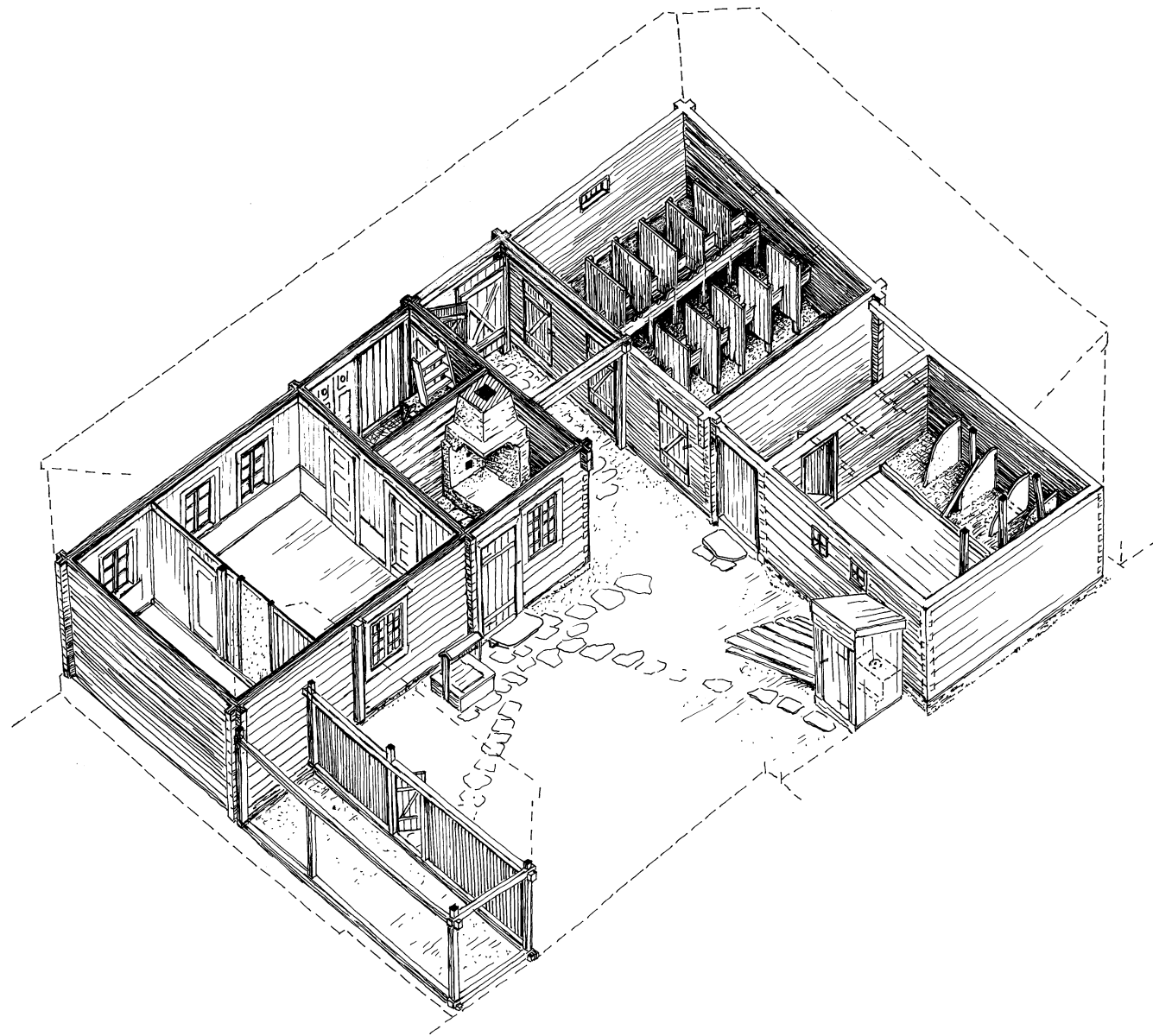
For å sikre seg en stabil og tro arbeidsstokk som dessuten reproduserte seg selv, og dermed skaffet en uendelig strøm nye generasjoner stabile arbeidere, var det avgjørende å legge forholda til rette for at arbeiderne skulle kunne brødfø seg selv.

Og her; i møte mellom nedarva skikker, moten for tida, et barskt klima, behovet for å produsere egen mat, begrensa tomteareal og knappe ressurser, oppstod en helt egen byggeskikk, som var helt særegen for Røros.

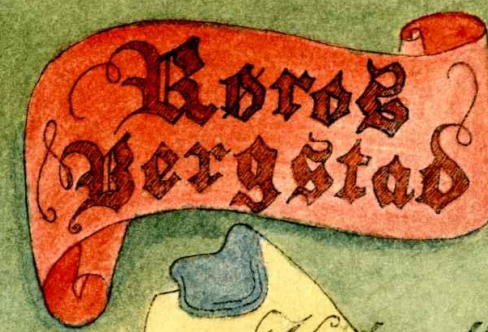

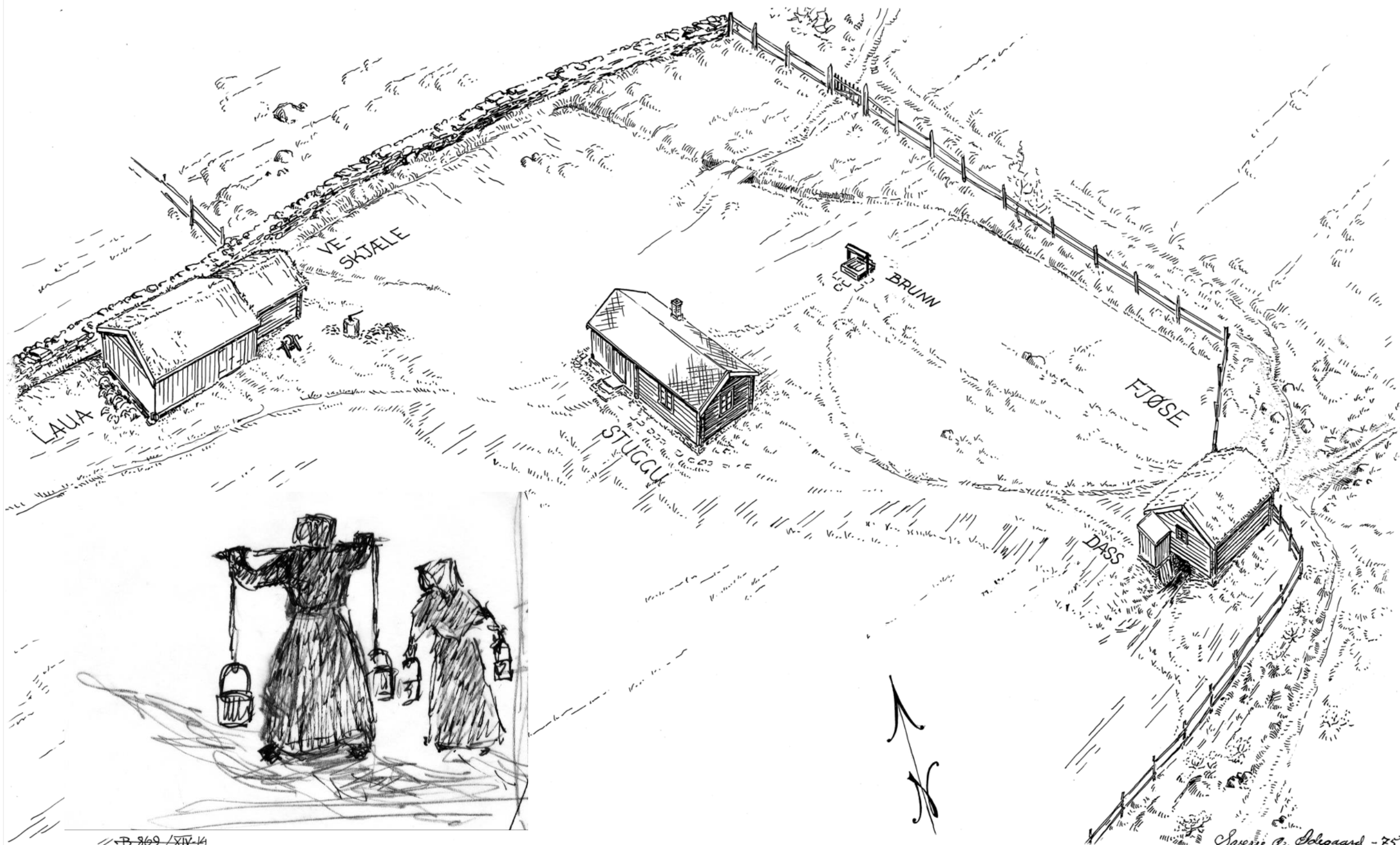

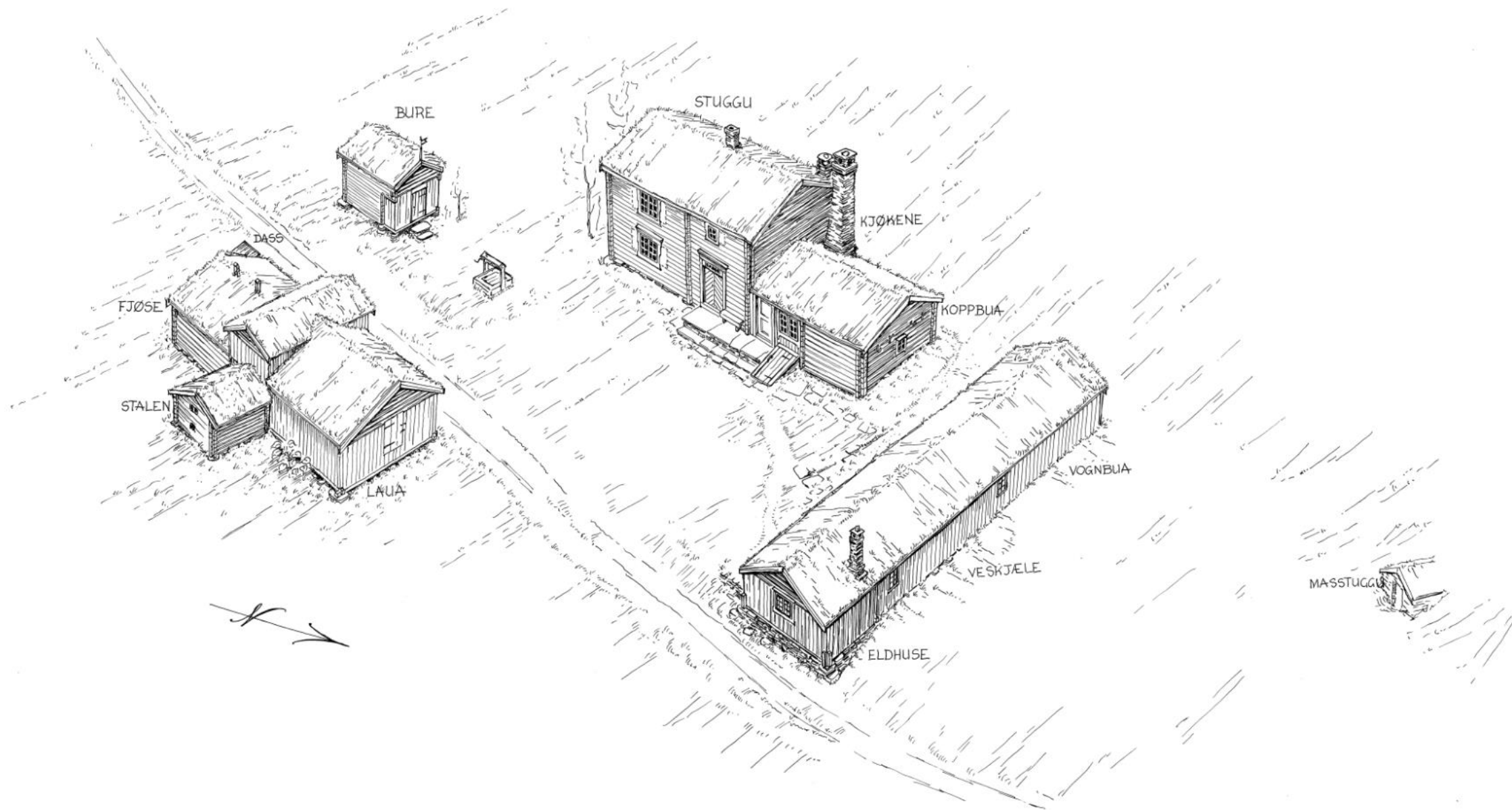

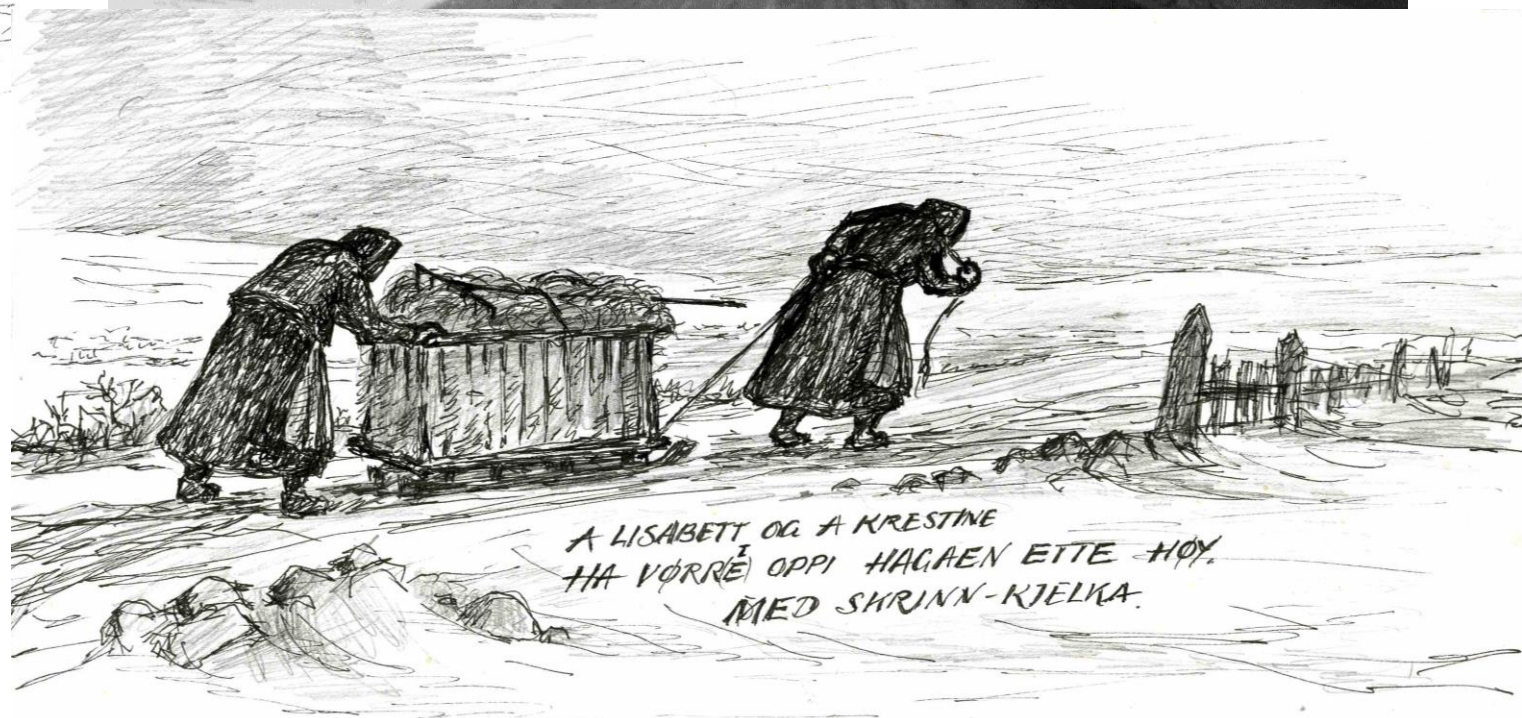

Gjennom husdyra ble innmarka tilført næring fra utmarka.

PROVIANTHUSET

Grønnsaker

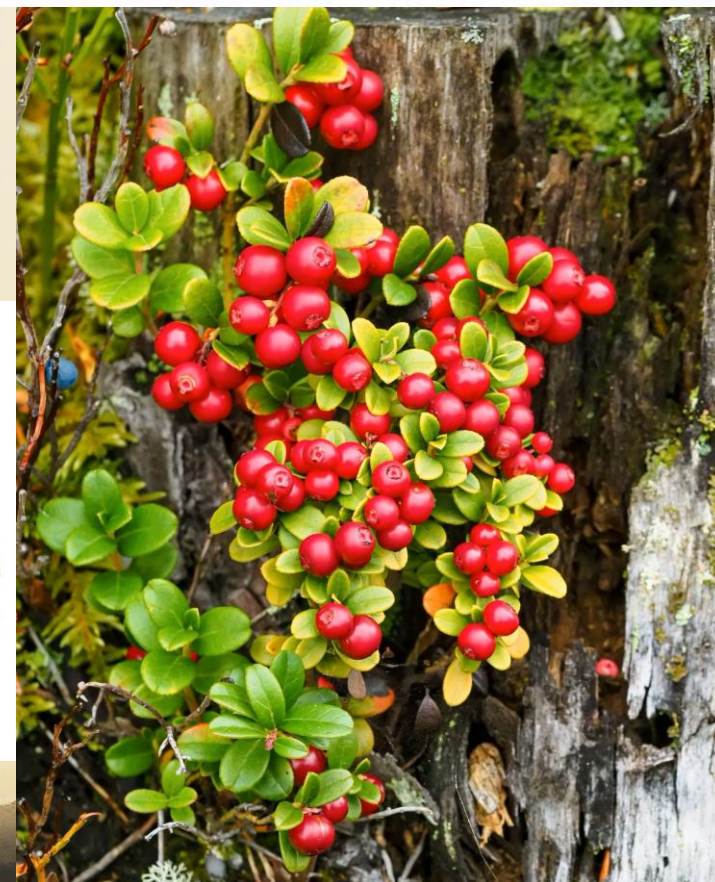

Foto: Frits Solvang

Foto: Randi Borgos

Foto: Randi Borgos

Foto: Randi Borgos

En truet husdyrrase

Røroskua er, sammen med dialekten, polsen og rørosmartnan, nevnt i Unescos nominasjonsdokument for Verdensarven Røros bergstad og Circumferensen. Der er den gamle kurasen beskrevet som en del av vitnesbyrdet om en unik kulturtradisjon.

Den gamle kurasen har gjennom tidene vært rørosbefolkningas viktigste og sikreste matkilde.

Kilder

Danielsen, Mattis : Å gjøre det usynlige synlig, 2022

Borgos, Randi og Horsberg, Stig : Bergstadens kulturlandskap, 2020

Borgos, Randi og Spangen, Amund : På sta`a og uti markom bind 1 og 2, 2002

Ødegaard, Sverre : Bergstaden Røros, 1997

Ødegaard, Sverre og Øverås, Ola : Fredede hus og anlegg 3, Røros bergstad, 1983

Ødegaard, Sverre : Byggeskikken på Røros, 1976

Sundt, Eilert : Om Røros, 1851

Malthus, Thomas Robert: Reisedagbok fra Norge, 1799.

NTNU samlinger på nett

Alle teninger, trykk og malerier er av Sverre Ødegaard

Foto: Meg selv, Randi Borgos, Mattis Danielsen, Iver Olsen, Frits Solvang, Rørosmuseets samlinger, Anno Museums samlinger, NTNU og stjælt fra internett.

